

Persbericht

Handicap: Unia bij de VN om de rechten van mensen met een handicap te verdedigen

22/08/2024

Unia is op 22 augustus in Genève om deel te nemen aan de evaluatie van België door het VN-Comité voor de rechten van personen met een handicap. In haar rapport toont Unia waar vooruitgang geboekt is, op welke punten deze legislatuur vertraging heeft opgelopen en geeft ze 87 aanbevelingen.

Grote stappen vooruit

Het Federaal actieplan Handicap 2021-2024 zorgt voor een grote stap in de goede richting, dat juicht Unia toe. De voortzetting ervan door elke nieuwe regering is verzekerd.

Een tweede opmerkelijk punt is de toevoeging van een nieuw artikel 22ter in de Belgische Grondwet, waarin staat "Iedere persoon met een handicap heeft recht op volledige inclusie in de samenleving, met inbegrip van het recht op redelijke aanpassingen".

Er blijft nochtans genoeg werk aan de winkel wat betreft het recht op autonomie en op inclusie.

Overleg en participatie verbeteren, bescherming verminderen

Unia is tevreden dat de deeltiteiten adviesraden van mensen met een handicap op poten hebben gezet, zoals het federale niveau. Maar dat neemt niet weg dat mensen met een handicap vaak niet systematisch genoeg worden geraadpleegd door de autoriteiten om ervoor te zorgen dat de maatregelen die een impact op hen hebben, samen met hen worden genomen, en dat onder meer via de organisaties die hen vertegenwoordigen.

Alle nieuwe initiatieven zouden van meet af aan de handicap-dimensie moeten integreren (handstreaming-principe). Dit vermindert de nood aan corrigerende maatregelen.

Unia benadrukt ook de moeilijkheden die mensen met een handicap ondervinden bij het deelnemen aan het culturele leven, vrije tijd of burgerparticipatie, bijvoorbeeld bij de uitoefening van hun stemrecht: de verkiezingscampagnes zijn niet toegankelijk genoeg (informatie, stemhokje, tools, partijprogramma's, ...); een nieuwe wet maakt het mogelijk voor vrederechters om een persoon onbekwaam te verklaren om te gaan stemmen en om de deelname aan de democratie van die persoon volledig te ontzeggen.

Geen vooruitgang in het recht op toegankelijkheid

Mensen met een handicap blijven moeilijk toegang krijgen tot gebouwen, sanitaire voorzieningen, het wegennet en openbaar vervoer. Overheidsplannen die daar verandering in willen brengen, zijn weinig ambitieus en weinig bindend door een gebrek aan sterke juridische verankering. Wat het openbaar vervoer betreft, heeft nog geen enkele aanbieder een efficiënte, coherente en duurzame strategie op poten gezet om de toegankelijkheid van het netwerk te verbeteren binnen een redelijk termijn. Ter illustratie: tegen 2032 zullen slechts 176 stations van de 555 volledig zelfstandig toegankelijk worden.

Daarnaast is de digitalisering van de openbare en privédiensten sterk gestegen de voorbije jaren. Die gaat vaak gepaard met de progressieve verdwijning van fysieke loketten. Hoewel digitalisering in bepaalde gevallen kan helpen, is het vaak ook een drempel gezien de meerderheid van de overheidswebsites niet voldoet aan de Europese normen.

Werkgelegenheid en onderwijs nog te vaak afgezonderd

Er worden te weinig middelen uitgetrokken om werkgelegenheid in de gewone sectoren te ondersteunen. Overheidsfinanciering, recent nog in het Waalse regeerakkoord, is nog altijd hoofdzakelijk gericht op werkgelegenheid in maatwerkbedrijven.

De werkzaamheidsgraad bij mensen die “ernstige hinder” ondervinden door een handicap in België bedraagt slechts 23% (tegenover 65,3% van de totale bevolking tussen 15 en 64 jaar). De grote meerderheid daarvan is inactief (75,5% tegenover 30,3% van de totale bevolking).

De overheidsquota's (tussen 2 en 5%) worden amper gehaald of worden zelfs niet bijgehouden.

Op het gebied van onderwijs, bestaat er geen plan om richting een uniek inclusief onderwijssysteem te gaan. De financiering van de specifieke behoeften van leerlingen met een handicap gaat grotendeels naar het buitengewoon onderwijs.

Autonomie stimuleren in plaats van verblijfscentra

Personen met een handicap leven vaak in verblijfscentra en de budgetten worden hoofdzakelijk uitgegeven aan de bouw, de renovatie of de uitbreiding ervan als oplossing voor de gezinnen en de naasten die geen alternatief hebben.

Unia betreurt het gebrek aan inclusieve projecten, visie, vorming van het huidige of toekomstige personeel richting deinstitutionalisering.

Tegelijkertijd blijven budgetten gelimiteerd, zoniet geblokkeerd, voor de ondersteuningsdiensten voor een autonoom leven, de uitoefening van het recht op werk, en het sociale en politieke leven.

De gehandicapte persoon bestaat niet

“Mensen met een handicap worden vaak gelimiteerd tot het stereotype van personen in een rolstoel. Nochtans zijn 80% van de handicaps onzichtbaar. Het kan gaan om invaliderende ziektes, autisme, dyslexie, langdurige ziekte, enzovoort. Iedereen kan ermee te maken krijgen op een moment in het leven. Het is tijd dat de autoriteiten zorgen voor de verwijdering van de drempels voor inclusie van deze mensen in de samenleving”, concludeert Els Keytsman, directeur van Unia.

Ontdek het volledig [rapport](#) van Unia op het VN-Comité.

Perscontact

Carole Poncin (zij/haar)

+32(0)2 212 30 63 • carole.poncin@unia.be

Interfederaal centrum voor gelijke kansen en bestrijding van discriminatie en racisme
Victor Hortaplein 40 • 1060 Sint-Gillis • T+32(0)2 212 30 00 • www.unia.be

Bijlage: complementaire informatie

De evaluatie door de VN: werk van lange adem

De lidstaten die het VN-Verdrag inzake personen met een handicap hebben geratificeerd, worden om de vier jaar geëvalueerd door het VN-Comité voor de Rechten van Personen met een Handicap. De procedure omvat het indienen van periodieke rapporten door de autoriteiten.

De eerste evaluatie van België heeft plaatsgevonden in 2014. De tweede evaluatie is begonnen in 2019 en zal eindigen in september. De Belgische autoriteiten moeten een aantal vragen beantwoorden die worden geselecteerd door het VN-Comité. Het Comité analyseert ook welke stappen België heeft ondernomen om de aanbevelingen die werden opgemaakt naar de finale observatie van 2014 door te voeren.

Als onafhankelijk mechanisme dat sinds 2011 verantwoordelijk is voor het toezicht op het Verdrag in België, is Unia verantwoordelijk voor het indienen van een rapport, een zogenaamde [parallel rapport](#), aan het VN-Comité. Dat kan het rapport van de Belgische overheden nuanceren of aanvullen. Het middenveld kan ook 'alternatieve' rapporten indienen.

Wat is inclusie?

Artikel 19 van het Verdrag van de Verenigde Naties inzake personen met een handicap erkent hun recht op zelfstandig leven en op inclusie in de samenleving.

Inclusie in de samenleving betekent volledige en effectieve participatie aan de kern van alle domeinen van de samenleving, en niet aan de zijlijn. Er moet worden geanticipeerd op het wegnemen van obstakels op het gebied van gedrag en omgeving om ervoor te zorgen dat het sociale, professionele of zelfs gezinsleven van mensen met een handicap geen hindernissenparcours meer is, zoals onze [raadpleging](#) van 2020 heeft aangetoond.

Bovendien betekent dit dat mensen met een handicap kunnen profiteren van de ondersteunende diensten die voor hen beschikbaar zijn, maar ook van alle andere algemene diensten, zoals huisvestingsdiensten, openbaar vervoer, winkels, onderwijs, diensten voor werkgelegenheid, vrije tijd en sociale netwerken.

Mensen met een handicap moeten kunnen deelnemen aan het politieke en culturele leven. In dit verband kunnen we de toegang tot verkiezingen noemen, het recht om deel te nemen aan adviesraden, openbare bijeenkomsten, sportevenementen, culturele en religieuze festiviteiten, enz.

Integratie, in tegenstelling tot *inclusie*, impliceert dat mensen met een handicap zich moeten aanpassen aan een systeem dat als normaal wordt beschouwd, als ze willen deelnemen aan het sociale leven.

Meer info: [Unia Tekst Artikel 19 en General Comment NDL .pdf](#)